

SOHVASURFFATEN KOLUMBUKSEN JALANJÄLJISSÄ

13-28.2.2008

MEKSIKO (MEXIKO CITY, TEOTIHUACÁN)
GUATEMALA (GUATEMALA CITY, ANGUIATU, ESQUIPULAS, ANTIGUA, CHIMALTENANGO, SOLOLA, PANACHEDAL, ATITLAN)
EL SALVADOR (ST. CRISTOBAL, SANTA ANA)
HONDURAS (AQUA CALIENTE, SANTA FE, OCOTEPEQUE)
COSTA RICA (SAN JOSÉ, CARTAGO, FORTUNA, ARENAL, LOS CHILES)
NICARAGUA (SAN CARLOS)
PANAMA (PANAMÁ CITY, BOCAS DEL TORO)
VENEZUELA (CARACAS)
SAKSA (FRANKFURT)

Heli oli kuullut sohvasurffauksesta ystävältään tammikuussa 2008 ja tuli maininneeksi asiasta Ilkalle Villa Hummerheimin savusaunan lämmityksen lomassa helmikuun alussa. Ilkan päässä oli jo jonkin aikaa kytenyt ajatus viime vuoden kesälomien poispitämisestä ennen uutta lomakautta. Ja Väli-Amerikan kohdalla näytti olevan vähiten nuppineuloja...

– Luuletko, että niitä surffaaajia voisi löytyä sellaisista maista kuin Guatemala, Costa Rica tai Panama?

Löytyihän niitä! Heli näpytteli hetken tietokonetta, eikä aikaakaan, kun ruudulla hymyilivät useat kasvot mitä eksoottisimmista Väli-Amerikan maista! Parissa päivässä saimme läjän innokkaita kutsuja, joiden perusteella aloimme tosissamme suunnitella uhkarohkeata turneeta. Ilkka soitti matkatoimistossa työskentelevälle ystävälleen **Päiville**, joka laati ehdotuksen kahden viikon lennoista. Reitiksi iteroitui vähitellen Helsinki–Frankfurt–Mexico City–Guatemala City–San José–Panamá–Caracas–Frankfurt–Helsinki. Atlantin ylilennot Lufthansan siivin ja välilennot paikallisilla yhtiöillä.

ke 13.2. ENSIMMÄINEN "SOHVA": ZAPOTEEKKI HECTOR

Keskiviikkoamuna 13. helmikuuta klo 05.00 oltiin vihdoinkin valmiita karistamaan kotimaan tomut jaloistamme. Taksissa kuultiin viime hetken valtakunnan tason uutiset: *"Kalapuikkoviikset ahdistavat Tanja Saarelaa ja kumppaneita eduskunnassa!"*

Lufthansa oli kiristänyt turvatoimia sitten edellisen tapaamisen – "saksalaisen huumorin" sietokyky joutui puntariin muutamankin kerran. Ensimmäinen malariatabletti huuhdottiin alas Beck's-oluella. Tiedossa oli kolme varmaa sohvaa: Meksikon Mexico Cityssä, Costa Rican San Joséssa ja Panaman Bocas del Torossa.

Koneessa perehdyimme tiiviisti kahteen paksuun kirjastosta lainattuun opukseen, joissa kerrotaan Väli-Amerikasta kaikki tarpeellinen – ja vähän ylikin. Opimme mm. erottamaan toisistaan käsitteet Väli- ja Keski-Amerikka: edelliseen kuuluvat maat Guatemalasta Panamaan, kun taas jälkimmäiseen lasketaan mukaan myös Meksiko.

Aikaeroa Saksan ja Meksikon välillä on 9 h ja lento kesti 11 h, joten olimme perillä jo keskiviikkoiltana. *Mexico Cityssä* meitä odotti siis ensimmäinen sohva, joka oli vahvistunut vasta lähtöä edeltävänä yönä klo 03.00: **Hector Cuevas**, 25-vuotias lääketieteenopiskelija ja oli jopa luvannut tulla meitä kentälle vastaan!
– *Tunnistatte minut helposti: olen 150 cm pitkä ja päässäni on lähes yhtä leveä sombrero!*

Toden totta! Tämä sympaattinen jalkapallofani oli jaksanut odottaa meitä koko puolitoista tuntia kestäneen maahantulo-operaation ajan! Puolin ja toisin ensimmäisen ”sohvakontaktin” tapaaminen oli jännittävä hetki! Tiirailimme toisiamme vaivihkaa, kun lähdimme ajelemaan metrolla kohti keskustaa.

Sohvasurffauksen (engl. couch surfing) pääperiaatteet:

Yhdysvalloista v. 2005 maailmalle levinnyt ”reppumatkailijoiden” internet-sivusto, jonka ylläpitäjät tarjoavat toinen toisilleen yösjää omalta ”kotosohvaltaan”. Tarkoitus on lähentää eri kulttureista tulleita ihmisiä.

Jäseneksi voi liittyä toisen jäsenen suosittamana kuka hyvänsä ympäri maailmaa.

Jäsenet antavat sivuilla kokemuksistaan ja toisistaan kirjallisia arvioita, millä pyritään takaamaan järjestelmän luotettavuutta ja yleistä toimivuutta.

Yösjään tarjoamisen lisäksi ei jäseniltä edellytetä muuta palvelua (aterioita, kuljetuksia, oppaana toimimista ym.).

Yösjää tarjotaan pääsääntöisesti 1-2 henkilölle ja 1-2 päiväksi kerrallaan. Nämä ovat kuitenkin jäsenen kesken neuvoteltavia seikkoja, kuten muutkin yksityiskohdat.

Yösjästä ei veloiteta.

Hector kertoi olevansa etniseltä taustaltaan *Oaxacan* zapoteekki, uskonnoltaan buddhisti sekä erikoistuvansa lastenlääkäriksi. Mieleen palautuivat Mikin ja Hessun seikkailut Oaxacassa ananasvarkauksia selvittämässä sekä Tintin kapteeniystävä **Archibald Haddockin** käyttämä einiinnairitteleva voimasana-ilmaisu ”zapoteekkijoukko”...
Kolmen metronvaihdon jälkeen tulimme *Santa Julian* ”vaaralliseen” kaupunginosaan. Isäntämme asui *Quetzalcóatl*-kadulla, joka nimi tuntui jotenkin tutulta.
– *Se on se Sulkakäärme!* valisti Meksikon historiaan jo lapsena perehtynyt Heli. *)

Kämpä oli kolmeen huoneen ja kylppärin muodostama kokonaisuus 5. kerroksessa. Hissiiä vanhassa talossa ei ollut, joten jalat saivat sopivasti harjoitusta tulevien päivien pyramidikiipeilyyn! Meille osoitettiin Hectorin makuukammari, jossa ”sohvan” virkaa toimitti iloisen värikkääksi maalattu rautakerrossänky. Toisessa huoneessa asui Hectorin arkkitehtiveli ja kolmas oli jonkinlainen olohuone – ainoana kalusteina pieni sohva ja TV. Isäntä itse nukkui nämä pari yötä veljensä vieressä.

Hector kaatoi laseihin tequilaa ja toivotti meidät vielä kerran sydämellisesti tervetulleiksi kotimaahansa:
– *Olette ensimmäiset vieraani. Itse tulinkin viime viikolla elämäni ensimmäiseltä ulkomaanmatkaltani Brasiliasta!*

Lähdimme kaikki kolme kaupungille. Iltapalaa löytyi *Sanborns*-nimisestä paikasta, jossa päästiin *tostadan* lisäksi myös meksikolaisen oluen makuun (*Sol, Corona, Pacifica*).

to 14.2. OLMEEKKI, TOLTEEKKI, MAYA JA MONI MUU...

Jenkien rasittava Valentinen-päivä näkyi täälläkin katukuvassa: sydämenmuotoisia ilmapalloja, kortteja, julisteita ym. krääsää tulvi joka puolelta. Heli kertoi Hectorille toiveestaan päästä käymään *Teotihuacánissa* (*la ciudad de los Dios*), josta hän oli lukenut paljon jännittäviä tarinoita jo lapsena. Hector kertoi käyneensä siellä vain kerran kauan sitten, joten nyt häntä kiinnosti lähteä mukaamme!

Tällä kertaa tarvittiin neljä metronvaihtoa *Autobus del Norteen*, josta oli n. 50 km matka Teotihuacániin. Matkalla nähtiin paljon kaktuksia, slummeja ja graffiteja. Perillä pyramideilla oli kumman vähän ihmisiä. *Piramid del Sol* ja *Piramid de la Luna* piti tietenkin kavuta ylös saakka, vaikka kuluneet portaat olivatkin pirullisen jyrkät.

Calzado de los Muertes (kuolleiden puistokatu) oli myös helppo kävellä päästä päähän ilman rasittavaa turistituntosta! Kaupustelijoita varten olimme varautuneet aseista riisuvain lausein:

– *No somos turistas! Estámos borrachos! etc.*

Raunioista oli eräässä kohdassa kaivettu esiin pari kerrosta syvemmältä puumaa esittävä kohokuvio, mikä todistaa, että kaupungin monumentaalisen julkisivun alla odottelee tutkijoita vielä useita salaisuuksia. Paikalla olleen arkeologin mukaan rahapula estää toistaiseksi jatkamasta kaivauksia.

Heli etsi muistoksi itselleen aidon tolteekkinaamion pienoismallia, mutta oikeanväristä ei löytynyt. Lou-nastimme temppelealueen tavernassa, jonne innokkaat pikkupojat meidät houkuttelivat.

*) Mitä muistimme Mexico Citystä ennen tätä?

★ No, ainakin kesäolympialaiset -68, jolloin Suomi sai yhden mitalin kutakin väriä: kultaa **Kaarlo Kangasniemi** painonnostossa, hopeaa voimistelija **Olli Laiho** hevosella ja pronssia **Arto Nilsson** nyrkkeilyssä.

- ★ maailman väkimmäinen kaupunki – 25 miljoonaa ihmistä
- ★ maanjäristys tappoi 25000 asukasta vuonna 1984
- ★ maassa osataan pelata jalkapalloa sekä juosta pitkiä matkoja

Ja ainakin tämän verran opimme lisää:

Amerikan aamuhämärä (Esikolumbiaaninen aika ...1519)

Amerikan manner on nykyisen käsityksen mukaan asutettu Aasiasta käsin. Ihminen siirtyi Aasiasta Amerikkaan mahdollisesti jo n. 40 000 vuotta sitten – kuivin jaloin yli mannerjään peittämän *Beringin* salmen. Koko mantereelta ei ole löydetty ainoatakaan muinaisesinettä, joka olisi peräisin muualta kuin Amerikasta. Tämä fakta puodottaa pohjan mm. ajatusleikiltä, että muinaiset egyptiläiset olisivat ”sivutöinäneen” käyneet rakentamassa Mesoamerikan pyramidit. Huomattavaa on myös, että egyptiläisten pyramidit ovat matemaattisia – Mesoamerikassa pyramidiksi kutsutaan mitä tahansa ylöspäin suippenevaa rakennelmaa. Toinen merkittävä ero on se, että Egyptissä pyramidit rakennettiin hautakammioiksi. Suurin osa Uuden mantereen pyramideista on vain temppeleiden jalustoja, joiden tarkoitus oli nostaa pyhät paikat ympäröivää metsää korkeammalle – ja samalla lähemmäs jumalia.

Olmeekit

Mesoamerikka on arkeologinen nimitys sille osalle Keski-Amerikkaa, jossa korkeakulttuurit kukoistivat ennen eurooppalaisten valloittajien tuloa. Alueen pohjoisosassa, Meksikonlahden pohjukassa vaikutti jo 1500 e.Kr. jaguaaria palvova kansa, jolle *atsteekit* pari tuhatta vuotta myöhemmin antoivat nimen *olmeca uixtotin* (”kumi-

aluen kansa suolaveden rannalla”). Tänä päivänä *olmeekien* kulttuurin myykinä todistuskappaleina ovat massiiviset kiviveistokset, ns. olmeekkipäät. Jo olmeekien ajoista lähtien pelattiin koko Mesoamerikan alueella erikoista pallopelejä (*juego de pelota*). Pelivälineenä käytettiin suurta raakakumista palloa, jota lingottiin eteenpäin sirpin muotoisilla ”kouruilla”. Pelissä oli kovat panokset – hävinneen joukkueen pelaajia uhrattiin jumalille.

Teotihuacán ja zapoteekit

200-300 j.Kr. 50 km nykyisestä Mexico koilliseen keskiylängön valtiaksi alkoi kansa, joka ulotti vaikutusvaltansa laamalle kuin yksikään Mesoamerikan soista ennen tai sen jälkeen. *Teotihuacani*laisten vauraus ja ylivertaisuus sotatamilla perustui *obsidiaaniin*, terävä-särmäiseen vulkaaniseen lasiin, josta saatiin työkaluja ja mm. aseiden kärkiä.

Oaxacan nykyisen osavaltion aluetta Tyynenmeren rannalla asuttivat n. 400 e.Kr. - 700 j.Kr. *zapoteekit*. Laakson eristyisyys mahdollisti saada kulttuurivaikutteita il- että siihen olisi liittynyt merkittävää loitusuhkaa. Sekä teotihuacaniilaisten zapoteekien jumaltarustoon kuu-soamerikan mytologian keskeinen *Quetzalcóatl*-sulkakäärme. Mo-kulttuureissa hallitsijat käyt- tivät sen *quetzal*-linnun pitkiä pyrs- koristeina sekä kauppa- varana.

Mayat

Koko muinaisen Amerikan korkeim- malle kohonnut kulttuuri oli klassisen ajan *maya*-kulttuuri, joka vallitsi *Peténin* ja *Jukatánin* niemimaan alueella vv. 300-900. Mayat ovat alueen ainoa kansa, joka on jättänyt jälkeensä runsaasti kirjallista aineistoa.

Tolteekit, misteekit ja atsteekit

Teotihuacánin luhistuminen 600-luvun lopulla heijastui myös maya-alueelle. Valta-tyhjiön täyttivät ensimmäistä tulleet *misteekit*, mutta pohjoisesta nousi joiden *tolteekit* nousi 900-luvulla. Vuonna 1168 verenhiljaisuus *atsteekit* lähtivät vael- lukselleen *Aztlánista* ja valloittivat koko Keski-Usein on käytetty vertausta, jonka mukaan olmeekit olivat Mesoamerikan sumerilaisia, mayat tolteekit etruskeja ja atsteekit roomalaisia.

21.10. 1492 italialainen löytöretkeilijä **Kristoffer Kolumbus** toi Ameri- kan olemassaolon Euroopan tietoisuuteen. Löytö-ään työn- antajansa Espanjan kuninkaan silmissä korostaakseen hän nimitti erään rannikon *Costa Ricaksi* (rikas rannikko), mikä nimi on jäänyt elämään ilman sen kummempia perusteita. Kolumbuksen espanjankielisestä nimestä *Cristóbal Colón* tuli sittemmin käsite kokonaisuudelle historialliselle ajan- jaksolle, *kolonialismille* eli siirtomaajalalle.

Pharomachus euphilotis

1519 espanjalainen konkvistadori **Hernán Cortés** purjehti 550 sotilaa kanssa Meksikon rannoille ja alisti lukumääräisesti ylivoimaiset atsteekit valtaansa. Cortés käytti nerokkaasti hyväkseen taikuskoiden intiaanien Quetzalcóatl-tarua, jonka mukaan Sulka-käärme palaisi *Ce Acatlin* vuotena. Kalenterikierron kesti 52 vuotta, ja vuosi 1519 sattui olemaan *Ce Acatl* -vuosi.

Espanjalaisten lisäksi Portugali ja Italia harjoittivat siirtomaapolitiikkaa, mikä johti Väli- ja Etelä-Amerikan alkuperäiskansojen vähittäiseen tuhoon. Latinoperäisiä kieliä puhuvat valloittajat pakottivat nopeasti uudet sukupolvet puhumaan omia kieliään, mistä syystä koko maanosaa on jo pitkään kutsuttu *Latinalaiseksi Amerikaksi*.

Paluumatkalla nähtiin aaseja ja vihreävalkoisia kuplavolkkaritakseja! Tunnin siestan jälkeen päätettiin lähteä täydentämään t:llä alkavien meksikolaiserhokkujen kokoelmaamme: *taco, torta, tortilla, tostada, tequila, tortega, toro...* Heinäsirkat ja muurahaisenmunat eivät onneksi alkaneet t:llä. Kadun varresta löytyi pystis *Santa Julia Tortas*, jonka valikoimasta otettiin yhtä ja *tosta!* Iltapalan päätteeksi Hector vei meidät vielä *horchadalle* (riisipohjainen maitojuoma). Mukit kourassa hyräiltiin tarttuvaa muinaismelodiaa "*Olmeekki, tolteekki, maya ja moni muu...*"

Ennen nukahtamista ehdimme ihailla vielä Meksikon kuumalla taivaalla möllöttävää kuuta, joka nousi ikkunastamme näkyvän *Popocatepetl*-vuoren ylle:
– *South of the border down Mexico way...*

pe 15.2. GUATEMALAN ALVARO JÄRJESTÄÄ...

Isäntä opasti meidät brunssille keskustaan *House of the Tiles* -nimiseen historialliseen paikkaan, jossa paperihameiset tarjoilijaseñorit panivat parastaan. Heli oli lukenut matkakirjoja tarkasti ja täydensi Hectorinkin tietoja talon historiasta, mm. parisataa vuotta sitten ruokasaliin ratsastaneesta aatelismiehestä!

Eloisa ruokailukeskustelu syntyi *gringo*-sanan merkityksestä ja vivahteista. Kaikki vaaleaihoiset ovat kuulemma täkäläisten silmissä ilman muuta gringoja, vaikka tämä kyseenalainen, negatiivissävytteinen nimitys on etupäässä tarkoittanut vain amerikkalaisia. Meidän siis kannatti tuoda oma suomalaisuutemme esiin joka käänneessä, ettei vain saanut gringon ilkeää mainetta.

– *Jos sekään ei auta, kannattaa kannustaa äänekkäästi Mexico Cityn jalkapallojoukkuetta!* neuvoi Hector.

Mies kertoi myös avoimesti meksikolaisten kollektiivisesta alemmuudentunteesta, joka hänen arvionsa mukaan johtuu siitä, ettei Meksiko ole ikinä voittanut yhtäkään sotaa. Ilkan manatessa myötätuntoisesti *hombre!* korjasi isäntä:

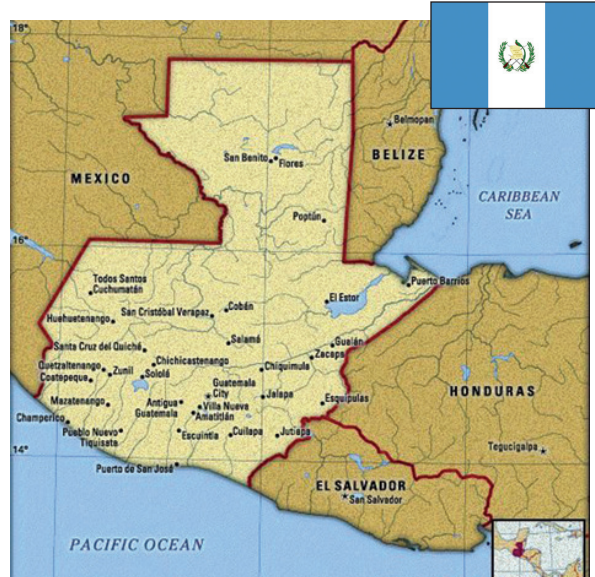
– *Noin sievistellään Espanjassa. Meillä päin sanotaan karskimmin "caramba!"*

Ennen lentokentälle lähtöä ihailtiin vielä kadulla har-

joittelevaa *marimba*-yhtyettä. Metrossa tavattiin iloisia poliiseja, jotka eivät olleet huomaavinaanakaan laittomia kaupustelijoita, kun nämä äänekkäästi esittelivät cd-levyjä, lehtiä ja milloin mitään ihmettuotetta. Olisimme halunneet testata myös pinkillä merkittyä metrolinjaa, jota ei suositella turisteille "liian aggressiivisena". Siihen ei kuitenkaan enää ollut mahdollisuutta.

Kentän pubissa löytyi vielä kahta uutta olutmerkkiä, *Indiota* ja *XX:ää*, joista jälkimmäinen herätti Ilkassa voimakkaita värityksiä: juuri tuota tavaraahan oli tuotettu Meksikosta saakka juhlistamaan Hummeripoikien XX-juhlia toissa vuonna!

Hyvästelyseremonia oli lämmin: ikuisen sohvaistävyyden merkiksi vaihdoimme poro- ja sombrero-koristeisia avaimenperiä! Monikansallinen *Taca Airlines* ampui seikkailijat kohti Guatemalaa.

Matthew Alvaro -niminen surffari oli lupautunut tulemaan *Guatemala Cityn* kentälle vastaan, mutta ketään ei aluksi näkynyt eikä kuulunut. Tiedossamme oli, että samaa sankaria etsisivät täällä samoihin aikoihin myös amerikkalainen ja italialainen surffarituttu, joille Alvaro oli jo ehtinyt luvata vierashuoneensa. Niinpä etsimme katseellamme myös rinkaselkäisiä tyttöjä – eikä mennyt kauankaan, kun Heli jo löysi ek-syneen oloiset daamit:

– *Excuse me, looking for señor Alvaro perhaps...?*

Siinä sitten odottelimme neljästään Alvaroa saapuvaksi – tytöt luvaton sohvan perässä ja me lähinnä hyvien vinkkien toivossa muiden majapaikkojen suhteen. Puoli tuntia yritimme arvailla kaikkia sopivanikäisiä latinomiehiä Alvaroksi, kunnes herra lopulta suvaitsi saapua, kännykkä korvalla ja ilman minkäänlaisia anteeksipyyntöä eleitäkään. Maailmanomistajan itsevarmuudella tämä ensimmäinen tapaamamme guate-

malalainen pudotteli maansa erinomaisuuksia, turistikohteita ja muita nähtävyyksiä: – *Do you want to fry marshmellows in a volcano crater?* Alvaro järjestää!

Tämä sohva meni siis tytöille, mutta saimme sentään mainion suosituksen läheisestä *Xamanek*-nimisestä majapaikasta. Alvaron taksikaveri pyyhkäisi paikalle ja heitti väsyneet matkajat lepäämään. Kyltissä luki ”*Student’s Hostel*”, joten yritimme näyttää mahdollisimman nuorilta.

Majoittauduttiin sujuvavholla espanjankielellä ja lähettiin katsomaan lähiympäristöä. Mukava taco-paikka löytyikin pian kadun varresta. Katusoittajat tarjosivat ahkerasti palvelujaan – ”*Cielito lindo*” irtosi yhdellä *quetzalilla*.

Ia 16.2. HONDURASIN VUORISTODISKO!!

Aamulla etsiydyttiin *Tamarini*-autovuokraamoon, jossa nosteltiin vähän kulmia, kun kysyimme, saako vuokra-autolla ylittää valtioiden rajoja.

– *Joo, mentäis vilkaisuun vähän salvadorilaisten ja kentien hondurasilaistenkin elämäntapoja. Niin että käykö päinsä? Pariksi päiväksi...?*

– *Pues... porque no, pero Ud. tiene primero que escribir su nombre en está... y está...*

Ja niin eteeni tyrkättiin pari Visa-korttikuitia, joihin mankeloitiin valmiiksi kortin tiedot ja pyydettiin allekirjoituksia – avoimelle summalle! No olkoon sitten, täytyihän sitä nyt sen verran ajotaitoonsa ja supliikkiinsa luottaa. Tökkäsin nimeni papereihin.

Alle saatiin uutuutnaan kiiltelevä Mitsubishi Lancer, jolla lähettiin kurvailemaan kohti Etelä-Guatemalaa. Aluksi nelikaistainen moottoritie kapeni pian tavaliseksi, ja mitä pidemmäs pääkaupungista päästiin, sitä vuoristoisemmaksi muuttui maisema. Ylä- ja alamäet olivat jyrkkiä – liikennemerkkit kehottivat syystäkin jarruttamaan alamäissä moottorilla. Lintuja, outoja puita ja muita kasveja vilahteli silmissä, kun ete-

nimme tasaista vauhtia kohti El Salvadoria ja *St. Cristobalin* rajakylää. Kun pysähdyimme olusille tienposkeen suuren puun katveeseen, oli lämpöä jo +34 astetta! Viereisessä joessa pestiin pyykkiä ja lapset leikkivät vedessä. Idyllistä!

Rajamiesten epämuodollisuus yllätti: ei mitään tiukka-ilmeistä paperisotaa lahjuksista puhumattakaan! Vilkaisivat passeja ja pyysivät saada kurkistaa takaluukuun, siinä kaikki! Leppoisa kädenheilautus päälle, ja matka jatkui.

Tuntui jännittävältä ajella pitkästä aikaa ulkomailla! Onneksi liikenne oli edelleen oikeanpuoleista. Erään järven kohdalla pysähdyimme ihaillemaan maisemia ja lintuja.

Pari kolme tuntia ajettuamme löysimme itsemme *Santa Anan* pikkukaupungista, jossa sattui olemaan jonkinsorttiset markkinat. Intiaaninoloista jengii parveili kaduilla ja toreilla, ja ponteva saarnamies kailotti uskoaan mikrofoniiin niin että puisto tärisi. Salva-rahaa meillä ei ollut, mutta jenkkitaala tuntuu kelpaavan täälläkin.

Puoli viideltä noustiin jälleen autoon. Vajavaisesta kartastamme päätelimme, että suorin tie Hondurasiin näyttäisi vievän pikku koukkauksella Guatemalan kautta, joten ylitimme rajan *Anguiatussa*. Tällä kertaa selvisimme passien heilautuksella auton ikkunasta! Pyhiinvaelluspaikka *Esquipulas* ohitettiin huolettomasti, koska luotimme optimistisesti Hondurasin matkailupalveluihin! *Aqua Caliente* -nimisen raja-aseman vartiomiehet eivät jaksaneet edes nousta penkiltään, vaan viittasivat laiskasti meitä jatkamaan matkaa niin kauan, kun he satuvat olemaan sillä päällä. Uskomatonta! *Tintti ja Picarot* -albumista ja Hesarin sotauutisista näistä maista on juurtunut mieleen aivan toisenlainen kuva! *)

Santa Fen kylässä pysähdyimme bocadillo-paikkaan oluen toivossa, mutta saimmekin lämmintä suihkua niskaan:

– *No tenemos cerveza! Pero nuestro cafe es muy bueno!*

– *Vai niin? Mitäs nyt tehdään? Ei kaljaa?! No, enscilladaa sitten... ja tacoa!*

El Salvador pommitti naapurimaansa pääkaupunkia *Tegucigalpa*, ja Honduras vastasi iskuilla strategisiin kohteisiin. Sota päättyi ulkovaltojen ja kansainvälisen yhteisön painostuksesta kestätyään sata päivää.

Yhteenoton syvimät syyt olivat toki muualla kuin jalkapallossa: laitton maahanmuutto oli hiertänyt maiden välejä jo kauan. On laskettu, että n. 300 000 salvadorilaista siirtyi 60-luvulla luvatta rajan yli väljempään Hondurasiin etsimään mielekkäämpää elämää.

Ratkaiseva ottelu maiden välillä järjestettiin sodan jälkeen puolueettomalla maaperällä Meksikossa. Tuon kamppailun El Salvador voitti 3-2 ja selviytyi näin vuoden 1970 MM-kisoihin.

*) *El Salvador* ja *Honduras* kävivät v. 1969 ns. ”jalkapallosodan”. Väkiluvultaan suurempi, mutta pinta-alaltaan naapuriinsa verrattuna vain viidenneksen kokoinen *El Salvador* hyökkäsi Hondurasiin 14.7.1969. Maat olivat ottaneet yhteen jalkapallon MM-karsinnassa joitain viikkoja aikaisemmin, ja tunnelmat olivat kummassakin otelussa olleet lievästi sanottuna kuumat: Hondurasin voitettua kotiottelunsa 1-0 (fanaattiset kannattajat olivat pitäneet salvadorilaispelejä hereillä koko yön metelöimällä hotellin ulkopuolella), 18-vuotias salvadorilainen **Amelia Bolanos** ampui itsensä. Tytöstä tuli marttyyri, jonka kuvia kannettiin pitkin *El Salvadorin* katuja toisen osaottelun yhteydessä. Tällä kertaa vierasjoukkueen majapaikan kaikki ikkunat rikottiin, ja huoneisiin heitettiin mätiä kananmunia ja kissanraatoja. Hondurasin kannattajia tapettiin ja 150 autoa poltettiin. Ottelu päättyi kotijoukkueen 3-0 voittoon, ja hondurasilaiset saivat olla onnellisia, että pääsivät ylipäätään elävinä takaisin kotimaahansa.

Viereisestä pöydästä nousi nuorimies ja tuli tiedustelemaan kohteliaasti, haluammeko kenties kaljaa! Ja ennen kuin lukija ehtii sanoa "quetzalcoatlpopocatepetl", olimme siirtyneet kolmen hondurasilaisveikon pöytään. Nuorin, arviolta 18-vuotias pulputti jotain vuoristoetspanjallaan, keskimäinen hyppäsi pyörän selkään ja vanhin (siinä 23-24 v.) esitteli itsensä **José Antonioksi**: – *Wilman es mi hermano y Luis va a buscar cerveza!*

Eikä mennyt kuin kymmenkunta minuuttia, kun Luis todella palasi kylmänhuurteisten tölkkien kanssa! Näin saimme ensi kosketuksen Hondurasin kaljakulttuuriin: merkkikin oli tilanteeseen sopivasti *Salve Vida*. José kertoi olevansa ammatiltaan opettaja ja vaihtavansa mielellään ajatuksia gringojen kanssa. Kuultuaan, että olemme Suomesta, ei kysymysten tulvasta ollut tulla loppua. **Nykyäsen ja Susan Kuroseen** asti emme ehtineet, kun Wilman jo nyki hihasta uusien ideoidensa villitsemänä:

– *Ahora vamos a montañas! Hay disco con piscina... y chicas bonitas bailando!! Usted tiene absolutamente que venir! – Ettäkö disko? Uima-allas?? Tanssityttöjä?? Tuolla vuoristossako? Älkääs nyt kuulkaa...*

Helin kaikki hälytyskellot soivat jo niin äänekkäästi, että se häiritsi jo hieman kylmäpäistä ajattelua:
– *Ei tietenkään mennä! Hullu!! Nehän ryöstää jo autonkin kuin leppäkeihäs...*

Huolimatta Helin sinänsä järkevästä ja loogisista perusteluista, tulin siihen tulokseen, että horjut olivat yli 20 %:n todennäköisyydellä sittenkin harmittoman mukavia veikkoja Hondurasista – ja että pitäähän ystävällismielistä kutsua nyt edes muodon vuoksi vähän noudattaa. Niinpä lyhyen palaverin jälkeen kiitimme kovasti kutsusta saapua "ihaillemaan mielikuvituksellista diskokulttuurianne".

Tarkoitus oli vain ajella varovaisesti ohjeiden mukaan ja kääntyä heti pois, jos tilanne alkaisi näyttää muulta kuin diskolta. Mutta siinä vaiheessa, kun yksi jäpiköistä hyppäsi autoomme "oppaaksi" ja muut pyöriensä selkään, meni siltäkin suunnitelmalta ns. pohja.

– Disco!

– Piscina!!

– Chicas bailando!!!

Ajoimme pientä sivutietä viitisen minuuttia. Tie kapeni kapenemistaan, kunnes sitä ei enää autoa vahingoittamatta olisi voinut ajaa. Yritin selittää, ettemme tulisi enää pidemmälle.

– *Ei tarvitsekaan! Ulos autosta! Olemme perillä!*

Hölmistyneinä ja kaikki aistit viritettynä astuimme autosta – tähyillen joka suuntaan kuin *Frank Cannon* konsanaan. Erään röttelön nurkan takaa paljastui n. 20 hengen nuorisojoukko, ja tilanne vaikutti kiusallisen selkeältä. Yksi lihaskimppu tuli luokseni ja alkoi käsi ojossa vaatia jotain: – *Dinero, señor...*

– *Täh, jaa rahaa? Öh... käviskö luottokortti?*

Yhtäkkiä tajusin patukan pyytävän jonkin sortista pääsymaksua!

– *Pääsymaksua? Jaa mihin?*

– *A disco, señor!* vastasi kimppu.

Juuri kun olin selittämässä, ettei meillä ole maan valuuttaa, tuli José Antonio pelastamaan tilanteen. Hän sihahti jotain ovimiguelille, joka pirullisesti hymyillen avasi suuret rautaportit ja työnsi meidät sisään jonkinlaiseen aitaukseen! Kun portti kolahti kiinni takanamme ja auto jäi toiselle puolelle, tuntui hieman oudolta jossain pohjukaisuudessa. Mutta kymmenisen metriä kävelyämme alkoivat latinomusiikin bassot vyöryä tajuntaan, ja kuu heijastui kauniinsinisen uima-altaan tyyneestä pinnasta! Sen takana kourallinen minihameyttöjä hetkutteli väliamerikkalaisia ruumiinosiaan tummaa yötaivasta vasten!!

Katsahdimme toisiimme:

– *Jäpät taisivat puhua melko lailla totta!*

Johdattelin kolme uutta ystäväämme lutukojulle ja ostin koko porukalle *Royal Port* -kaljat. Tunnelman näin vapauduttua jatkoimme suomalais-hondurasilaista ajatuksenvaihtoa ja tanssittiinkin rumbarytmien jytkeessä. Kuultiin, että joka 15 minuutti yksi hondurasilainen hylkää kotimaansa.

Parituntinen kului mukavasti. Pari yrmynnäköistä poliisiakin pistäytyi valvomassa, että kaikki menee sään töjen mukaan. Yösjaa ei kuitenkaan otettu vastaan, vaikka Wilman kovasti selitti vanhempien olevan poissa, ja että koko talo odottaisi tyhjänä viljejä bilettäjiä. Vaihdettiin siis vain osoitteita ja numeroita.

Kun saatiin auto asfaltille, alkoi yllättäin sataa tihuuttaa. *Ocotepequen* pikkukaupunki näytti kartalla olevan aivan kivenheiton päässä, mutta niin vain onnistuimme eksymään yön pimeydessä reitiltä. Harhailtuamme n. 20 km, käännymme takaisin ja otimme uudet koordinaatit. Lopulta löytyi nukkuva kylä, jonka pääkatu oli varustettu saakelinmoisilla töyssyhidasteilla! Säkällä löytyi pienen puiston kulmalta *Hotel International*, jossa oli vapaita huoneita.

su 17.2. "MENE SUORAAN ANTIGUAAN – KULKEMATTA INTIAANIKYLÄN KAUTTA!"

Ihailimme kaunista auringonnousua hotellin 2. kerroksen parvekkeelta. Vajaan kymmenen yksilön koiralauma järjesti huvittavan shown juoksemalla avojoissa ympäri puistoa. Pienin hurta jäi aina joukosta, mutta sai muut sitten kiinni jonkun roskiksesta pudonneen herkkupalan luona.

Yö ja autotalli maksoivat yhteensä 21 dollaria. Kohta hotellilta lähdettyämme pysähdyimme kuvaamaan tien poskessa raadon kimpussa päivystäviä korppikotkia. Guatemalan raja-asemalla juotiin mustat kahvit ja kohdattiin ensimmäinen jo vähän tiukanpuoleinen vartijakin. Kovasti yritti poika selvittää matkamme tarkoitusta, mutta joutui tyytymään perinteiseen "No somos turistas" -selitykseen.

Esquipulasissa oli sunnuntain kunniaksi 2-3000 pyhiinvaeltajan torikokous! Kaikenikäiset ihmiset jonottivat kiltisti päästäkseen hipaisemaan 1500-luvulta peräisin olevan krusifiksin jäännöksiä. Tästä herkistyneenä ostin markkinakojusta pienoisjeesuksen – rekviisitaksi Hyökyvuoren ensi kesän *Taicawaroas*-näytelmään!

Sitten suunnistettiin takaisin Guatemala Cityä kohti, joka oli tarkoitus ohittaa hienosti vasemmalta ja jatkaa matkaa suoraan museokaupunki *Antiguaan*. Vaan kuinkas kävikään?

Ajettuamme kaksi ja puoli tuntia ja 222 km aloimme kysellä oikeata reittiä sieltä täältä. Ystävälliset guatemalalaiset neuvoivat meitä auuliisti mutta ristiriitaisesti! Kohta löysimme itsemme joltain ihme inkkarimarkkinoilta – juuri sillä vaarallisella *zone 1* -vyöhykkeellä, jonne ei turisteilla pitäisi olla mitään asiaa! Tohina vaikutti kuitenkin niin mielenkiintoiselta, että parkkerasimme auton kadun varteen ja jalkauduimme

jututtamaan alkuasukkaita. Ämyreistä pauhasi etnomusiikki, kaupustelijat ja varieteetaiteilijat esittivät temppejuaan – käärmeellä tai ilman. Iso kasa ihmisiä seiso kahden naisen ympärillä, joista toinen istui tuolilla side silmillään ja huusi kovaan ääneen, minkä värinen avustajan osoittama milloin minkin katsojan hattu tai takki oli. Aivan kuin Tintin *Seitsemässä kristallipallossa*, jossa Madame **Jamilah** osasi yhtä mystisesti lukea katsomossa istuneiden käsilaukkujen sisältöä.

Taas saatiin hienoja ohjeita, joiden perusteella päästäisiin suoraan Antiguaan, kulkematta lähtöruudun kautta:

– Ah, Antigua? Si, es muy simplico... Primero a San Juan, vaimikäseoli... sitten San Pedro... vaiseköseoli... ja sen jälkeen heti oikealle vaisinneköseoli... ja sitten olettekin jo San Lucasissa vaimissäköseoli...??

Joka tapauksessa selkeitä ohjeita tiukasti seuraamalla päästiin... öh... muutamien erehdysten jälkeen suoraan... jollekin mielettömän jyrkkiä umpikujia tulvivalle kukkulalle! Melkein jo alkoi harmittaa! Päätettiin palata moottoritiele, jota pitkin ajettiin vielä n. 20 km, poikettiin mielestämme oikeaan suuntaan ja kohdattiin kaksi vasikkaa juoksuttavaa paimenta. Näiltä saatiin lisäohjeita, joiden avulla päädyttiin tällä kertaa "Mööpeli-kukkulalle" (so. huonekalukauppoja täynnä olevaan kylään)! Mikäs sohvasurffaajille sen osuvampi paikka eksyä. Seuraavaksi kysyttiin jo poliisiltakin, mutta ei sekään osannut kuin levitellä käsiään joka suuntaan: *– Otra ruta, otra ruta...*

Jotenkin sitten lopulta Antigua löytyi... illansuussa, kun jo vähän pisaroikin. Siirtomaa-aikaiseksi entisöity kaupunki oli kyllä nimensä veroinen: mukulakivikadut ja rakennukset olivat tosiaan satoja vuosia vanhan näköisiä, puisissa ulko-ovissa hienoja leikkauksia ja upotuksia. Linnat, muurit ja kirkot olivat osin pahoin ränsistyneitä, mutta uhmasivat vielä ylpeinä ajan hammasta.

Pois pääsy Antiguasta ei ollut yhtään sen helpompaa! Illallista syödessämme oli puistoihin ja kaduille koontunut tuhatpäinen väkijoukko. Ja kun vielä joku katolisen kirkon juhla kulkue katkaisi ulosmenoreitit, jouduimme lähes tunnin verran kiertelemään epätoivoisesti ahtaita kujia – kerran jopa peruuttamaan satoja metrejä! Mitään "EXIT"-opasteita ei muinaiskaupungin ilmettä rumentamaan ollut tietystikään ripusteltu. Lopulta luulimme löytäneemme ulosmenotien, mutta sepäs johtikin "*Sumuisten vuorten*" intiaanikylään! Kaameassa hernerokassa kurvailimme ahtailla kaduilla, ja 10 km ajon jälkeen oli pakko kääntyä takaisin. Kotvasen kuluttua huomasimme olevamme taas Antiguassa! Nyt päätettiin jo ottaa yksisuuntaisetkin kadut käyttöön – mutta jouduttiin taas tutulla rampilla peruutushommiin!

Tilanne oli jo niin epätoivoinen, että alettiin ovelasti seurata yhtä pakettiautoa, jonka liikkeet ”vaikuttivat määrätietoisilta”. Pakun perässä päästiinkin vähän väljemmille vesille – ei tosin yhtään tiedetty, minne. Lopulta tultiin isommalle tielle, jonka varrelta löytyi mukava pikku *Auto Hotel Caminante!* Eipä jäänyt hotellin perusasiakaskunnan profiili epäselväksi, kun vastaanottovirkailija kysyi hienotunteisesti, montako tuntia meinataan viipyä...

ma 18.2. ”KANABUSSILLA” ATITLAN-JÄRVELLE

Motellista poistumisessa oli jo koomisiakin piirteitä: autotalliin pääsi suoraan huoneesta, tallin ovesa oli luukku, johon ilmestyi käsi vastaanottamaan maksua yöstä. Missään vaiheessa emme olleet kasvotusten kenenkään kanssa. Näin siis toimitaan suuressa maailmassa, kun halutaan olla *incognito*.

Emme vielääkään tienneet, missä olimme. Jonkin aikaa moottoritietä huristeltuamme tuli vastaan toivottu kyltti ”*Guatemala City 40 km!*” Eli lopultakin kartalla! Koordinaatit ja matkareitti näyttivät helpoilta: suoraan tätä baanaa takaisin autovuokraamoon – aikaa-kin tuntui olevan riittävästi. Vaan ei tässä maassa autoilijaa päästetä helpolla! Aamuruuhkaa helpottamaan oli avattu lisäkaistoja vastaantulijoiden kustannuksella. Poliisit ohjasivat uusituissa risteyksissä liikennettä. Meidätkin viittilöitiin pois selkeäntuntuiselta pääväylältä jonkekin esikaupunkien sokkeloihin! *2 Calle ”A”* ei ottanut löytyäkseen, ei sitten millään! Lopulta oli pakko hylätä auto ja etsiä vuokraamo ensin kävely-patikassa. (Ja sovittiin, että tästä ei sitten kerrota kenellekään).

Luovutimme auton viittä minuuttia vaille määräaika, saimme takaisin allekirjoitetut visa-kuitit, jotka revimme helpotuksen huokauksin ja kysyimme, mitenköhän pääsee bussiasemalle. Ystävälliset virkailijat lupasivat heittää meidät sinne! Kuski kyseli matkalla **Kimi Räikkösen** ja **Mika Häkkisen** kuulumisia.

– *Ei niille varmaan pöllömpää kuulu, tiedettiin kertoa.*

– *Tunnen minä muitakin suomalaisia, ylpeili kuski.*

– *Edvard Grieg on suosikkisäveltäjäni!*

Kehuimme pojan makua, mutta kehotimme häntä tarkistamaan kulttuuritietämystään.

Kansanbussi *Atitlan-järvelle* oli juuri ajamassa ulos aseman portista, kun kuskimme sankarillisesti kurvasi automme sivuluisussa sen eteen! Hyppäsimme kyytiin, ja rinkat heitettiin jonkekin katolle. Bussissa meitä alkoi jututtaa pappismies, joka kertoi olleensa 36 vuotta elämästään katolinen, mutta kääntyneensä 13 vuotta sitten evankeliseksi. Mies tarjosi meille Sanan Säilän lisäksi yösjaa sohvaltaan, joten tulipa tässäkin maassa vakavahkosti otettava sohvasurffaustarjous! Turistessamme ohitimme tutunnäköisen motellin:

– *Hei, etteikö vaan oltais nukkuttu tuolla viime yönä?*

– *Hys, sitä ei sovi kertoa tälle...*

Hengenmies jäi bussista seuraavalla pysäkillä (*Chimaltenangossa*, joten samalla selvisi viime öinen sijaintimekin).

Näissä ns. *chicken*-busseissa on tapana, että kuskin apupoika ohjaa liikennettä roikkumalla puoliksi ulkona bussista ja viheltää merkkejä sekä kyytiin pyrkiville että kuskille – ja muille autoille! Apupoika juoksi pitkät matkat bussin vierellä häätämässä tien tukkijoita. Pysäkeiltä nousi kyytiin inkkarikaupustelijoita. Ostimme kanatacot ja pussillisen oudonmakuisia, suolattuja mangosuikaleita.

– *Endeemiset taudit, vamos!*

Heli luki salaa edessä istuvan miehen lehdestä:

– *”Sololassa levottomuuksia, mm. auto poltettu”...*

Hei, sehän on melkein reitillämme...

Ihailimme tienposkessa seisovia lehmia, aaseja, hevosia, lampaista, vuohia... Tietyt hidastivat liikennettä ja jonoja syntyi, mutta aina kun reitti oli vähänkin selvä, aloittivat bussit hirmuisen rallikisan! Ohitukset olivat sitä luokkaa, että monta kertaa kuvittelimme loppumme tulleen. Kuin ihmeen kaupalla vältimme yhteen-törmäyksen tai rotkoon suistumisen. Rahastuksen yhteydessä tuli pieni tenkkapoo: meillä ei ollut quetzaleita enää jäljellä, joten apupatu yritti viedä meiltä 20 dollarin setelin! Onneksi tarkkaan harkittu karjaisu takapenkin suuntaan innoitti useampiakin rahanvaihtajia ilmoittautumaan.

Matka *Sololaan* kesti 3 tuntia 45 minuuttia. Heli huomasi yhtäkkiä kadulla poikittain seisovan poliisiauton ja miehen sen edessä viittilöimässä bussillemme kiertotietä. Poliisiauton takana oli joukko tuimannäköisiä virkavallan edustajia tutkimassa jotain palaneen näköistä autonromua.

– Hetkinen... tuohan on juuri se poltettu auto, josta äsken luimme lehdestä!!

– Onpas pieni tämä *Guatemala*ailma!

Perillä *Panachedalissa*, yli 2000 metrin korkeudessa, eteemme avautui ”maailman kaunein järvi” *Atitlan*, joka tosin kylpi harmaassa sumussa. Vastarannan tultu vuoria ei näkynyt, joten kyllä meidän mielissämme *Saimaa* pärjäsi kisassa vielä mukavasti.

”Koko perheen” *tuk-tuk* -kyydillä päästiin *Playa Linda* -hotellille, joka oli matkan tähän astisista majoitapaikoista omaa luokkaansa: kaksikerroksinen puutalo vihreän puutarhan keskellä – suuri, kodikas huone yhdellä pari- ja yhdellä triplasängyllä! Takka ja verantakin järvinäköalalla!

Kierros lähes autiassa kylässä kertoi, ettei tätä paikkaa vielä voi sanoa turistien pilaamaksi. Näimme vain pari kolme kalpeanaamaa tunnin aikana. Huhuillimme turhaan sukupuuton partaalla olevaa *moc*-lintua, jota elää vielä muutama yksilö tämän järven maisemissa.

Kaakaotauon jälkeen 9-vuotias **Luis** yritti kaupata huumeita ja naisia, mutta totesimme, että kiitos, ehkä vähän myöhemmin...

ti 19.2. TOINEN ”SOHVA”: MARIAN KOMMUUNI

Olen aina arvostanut suuresti matkakumppanini verbaalista lahjakkuutta ja tilannehuumoria. Tästä saatiin taas jyrävä todiste, kun sängyn päätyyn jäänyt puolipakattu reppu kierähti omia aikojaan lattialle:
– *Reppu teki seppukun!*

Sololan-bussissa Ilkka toimi vähän aikaa jo rahastajanakin, kun lyhytkätinen apupoika ei yletynyt ottamaan täpötäyden auton takaosassa matkustaneiden rahoja. Herttainen 8-vuotias pikkutyttö Ilkan vieressä takapenkillä ei suostunut millään kertomaan nimeään, joten alettiin arvuutella:

– *Nina? Chiquita? Esmeraldita...?*

– *No! No! No, no!*

Viimein *Conchitan* kohdalla vastaukseksi tulikin vain arvoituksellinen kiherrys, joten ristimme tytön **Conchitaksi**. Kohta autonvaihdon jälkeen bussi pysähtyi ruuhkaan. Koko aamuyön oli ilmeisesti vähän sataanut, ja maisema oli yhtä kuravelliä tietöiden takia. Odottelua, odottelua...

Kolmen tunnin epätietoisuuden jälkeen paikalle tuli jonkinlaisia viranomaisia ja vesitankkiauto, joka alkoi pestä bussien renkaita puhtaaksi mudasta! Alkoi tuntua jo siltä, että vihdoinkin päästäisiin jatkamaan matkaa, kunnes huomasimme, että tankkiauto pesi jo omiakin renkaitaan...

– *Turkanen! Ja meidän pitäisi ehtiä Costa Rican -koneeseen viideksi!!*

Auton käytävällä joku pukujäpikkä saarnasi toista tuntia voimaperäisesti jostain ihmeitä tekevästä antioksidantisesta aloe-tuotteesta. Jotenkin mies onnistui luikertelemaan täpötäyden bussin käytävällä kauppaamassa rohtoaan. Olimme ahtautuneina viimeiseen peränurkkaan. Hänen päästyään meidän kohdallemme Ilkka totesi lakonisesti:

– *Lo siento tenemos que ir!* (= Valitettavasti meidän täytyy poistua!) Tämä aiheutti pyrskähdyksiä intiaani-pitoisissa kanssamatkustajissa.

Taas kolmen tunnin odottelun päätteeksi suma alkoi pikku hiljaa purkautua. Vilkuilimme hermostuneina kelloa? Ehdittäiskö sittenkin vielä kentälle ajoissa?

Kello 15.30 alettiin olla jo pääkaupungin laitamilla. Ilkka vääntäytyi kuljettajan viereen selvittämään tilannetta:

– *Voisitteko jättää meidät pois sellaisessa kohdassa, josta on mahdollisimman lyhyt matka lentokentälle? Ja saakohan sieltä mistään taksia?*

Kuski soitti heti jonnekin. Melkein samassa hän pyysytti auton yhteen risteykseen ja käski meidän hypätä siinä seisovaan taksiin! Poika oli soittanut meille auton valmiiksi – rinkat paiskattiin bussin katolta suoraan taksin takaluokkuun. Olimme jo valmiit itkemään kunnon lautaselliset Guatemalan verta!

Kun taksisuhari kuuli, paljonko meillä on aikaa ehtiä Costa Rican koneeseen, häntä ei pidätellyt mikään! Äijä kaahasi kuin mielipuoili iltapäiväruuhkassa välittämättä yhtään muista autoilijoista, poliiseista tai meidän kalmankalpeista naamoistamme. Parinkymmenen minuutin kuminpolttamisen jälkeen seurasi sellainen äkkipysäys kentällä, että tyyppillä lienee vieläkin suomalaisen nenän kuva tuulilasissaan!

Huitaisin karvaiseen kouraan jonkun suurehkon setelin, enkä jäänyt odottamaan, kelpasiko dollari... saati vaihtorahoja. Juoksimme kuin hullut lähtöselvitykseen, kiilasimme jonojen ohi ja olimme juuri lätkäisseet passimme tiskiin, kun kuulimme kuulutuksen:
– *The last call for all passengers for Taca Airlines...*

Lentoemäntä loi meihin ymmärtäväisen, mutta torjunnan katseen, kun hengästyneinä pyysimme tuplakonjakteja: – *Ei meillä ole konjakkia. Kävisikö rommi tai viski?*

Kävi.

*San José*n kentällä meitä odotti "HELI"-kyltin kanssa mies, joka esittäytyi **Danieliksi**, sohva-**Marian** lankomieheksi. Hienolla Hyundai-maasturilla ajettiin tunnin verran kaupungin läpi sen itäpuolelle, *Cartago*-nimiseen lähiöön. Matkan varrella kaikki näytti nykyaikaiselta ja amerikkalaiselta. Mainokset, rakennukset, infrastruktuuri ja jopa ihmisten vaatetus olivat imeineet vaikutteita pohjoisamerikkalaiselta yhteistyökumppanilta. Vaikka joissain kirjoissa Costa Ricaa kutsutaan "Väli-Amerikan Sveitsiksi", yleisimmät automerkit olivat korealaisia ja japanilaisia.

Sohvamme löytyi rauhalliselta omakotialueelta, valtava (400 m²) yhden tason palatsi, jossa asui 9 henkeä! Rauta-aidat, piikkilangat ja moninkertaiset varmuuslukot kaikissa ovissa muistuttivat yhteiskunnan eriarvoisuuksista.

Emäntämme Maria esitteli meille kaksi muuta surffaajaa, jotka niin ikään majailivat pari päivää hänen kattonsa alla: kanadalainen **Juan Carlos** ja kreikkalainen **Elena**, jotka asuivat nyttemmin yhdessä New Yorkissa. Marian mies oli töissä *Exxonilla* Päiväntasaajan Guineassa Afrikassa, joten häntä näkyi kotona vain "joskus". Perjantaina oli lisäksi tulossa surffaajia Ecuadorista ja Hollannista! Aika vilске tässä talossa...

Maria tarjosi iltapalaksi kahvia, jasmiiniteetä ja paahdoteleipää. Esittelyjen jälkeen kerroimme melko tyhjentävän version Guatemalan chickenbus-matkastamme, minkä jälkeen hervottomina itkeviä ja nauravia ihmisiä alkoi kaatua punkkiin.

ke 20.2. "TULI VUOREN KOKOINEN HAAVE..."

Aamulla melkein kaikki talonväestä olivat jo lähteneet kouluihinsa ja töihinsä, vain Elena tavattiin aamiaispöydässä. Työkseen englantia opettava tyttö pelasti ankean aamuhetken hienolla ilmaisullaan Jeesuksesta. Keskustelimme nimittäin *San Juanista* ja *San Josésta* ja mietimme ääneen, mitä nuo pyhimykset ovat suomeksi.

– *Juan on ainakin Johannes, eikö vain?* sanoi Ilkka.
– *Joo, ja José on vissiin Joosef, ehdotti Heli.*

- *What are you talking about?* kysyi Elena.
 - *Just about the names Juan and José... and their origins. Juan was one of the apostols, wasn't he?*
 - *Yeah, and José was Jesus' biological father!* valaisi meitä tämä kreikkalaisen mytologian nykyilmentymä kirkkain opettajansilmin.

Mariaa huhuiliin talon joka siivessä, kun ei haluttu lähteä hyvästelemättä. Marian sisko sentään löytyi, joten oikea osoite taksille saatiin. Viimein yhdestä huoneesta kömpi hyvin uninen nainen, joka pienen kampaamisen jälkeen paljastui Mariaksi.

Bussimatka *Fortunaan*, *Arenal*-tulivuoren juurelle kesti peräti neljä ja puoli tuntia. Matkalla hienoja, vehreitä maisemia. Majapaikka, rivitalomainen *Monte Real* löytyi pienen joen varrelta. Toisen kerroksen huoneesta oli näköala tulivuorelle! Pihalla parveili sinisiä, keltamahaisia tai punaselkäisiä lintuja. GPS:n mukaan oli jo 10 024 kilometrin etäisyydellä kotoa!

Illalla nähtiin elämämme ensimmäiset tulivuorenpurkaukset: tosin vasta pientä punahehkua pilvien ja sumun läpi. Täydellinen kuunpimennys sen sijaan meni meiltä ohi - oli liian pilvistä sille speaktaakkeille.

to 21.2. "VAIJEREITA JA SÄIKÄHDYKSIÄ!"

Vuorossa huimia hetkiä puiden latvustossa: "*Canopy Tour*" = näe sademetsä lintuperspektiivistä, liukuen teräs-vaijereiden varassa jopa 80 metrin korkeudessa - pisimmät jännevälit yli 350 metriä! Tällaisten mainosten antamaa mielikuvaa piti tietysti lähteä testaamaan.

Ensin pikkubussilla puolisen tuntia kohti sademetsää. Sitten oppaiden johdolla vain valjaat ylle, tekniikan ja painovoiman lakien kertausta - ja pelvotta treeniradalle. Sukkelasanainen kouluttaja hauskuutti ryhmäämme (14 h) sanaleikein ja erilaisin tempuin, samalla kun hän näytti, mistä tässä leikissä on kysymys: - *Edessämme on 11 eri mittaista etappia, pituudet vaihtelevat 70-350 metriin. Korkeimmillaan käydään 80 metrin korkeudessa. Tässä vaiheessa saa vielä perääntyä.*

Kukaan ei halunnut perääntyä.

- *Okei, valjaissanne on lenkki, josta teidät napsaistaan kiinni puiden väliin pingotettuihin vaijereihin. Liu'utte vaijeria pitkin puusta toiseen. Vauhtia on parhaimmillaan 60 km/h. Kysyttävää?*

- *Mitenkö säädellään vauhtia? Pidätte vasemmalla kädellä kiinni ripustinköydestä. Oikea käsi nostetaan pään yläpuolelle, kevyesti vaijerin päälle! Käyttä vaijeria vasten painamalla vauhtia voi hidastaa, ettei teistä tule lättöjä, kun puu tulee vastaan. Jottei kädestä lähtisi nahka, on yhtiomme varannut käyttöönnne tällaisia erikoishanskoja, joiden hahloon vaijeri tulee sijoittaa.*

Tukaani kuunteli hartaana oppaamme selostuksia.

- *Muistakaa, vauhti on kuitenkin paras kaverinne! Jos jarrutate liikaa, jääte tyhjän päälle kiikkumaan! Mikäli näin kävisi - joillekin aina joskus käy - niin teillä on kaksi vaihtoehtoa: hätääntyä tai kääntyä ensin valjaiden varassa selkää menosuuntaan ja alkaa rauhallisesti hilata itseänne kaksin käsin kohti turvallista puuta.*

Kaksi ensimmäistä vaijeria olivat ns. harjoitusratoja, joiden jälkeen sai vielä keskeyttää, jos halusi. Meno oli kuitenkin niin huimaa, että lähes kaikki halusivat jatkaa! Ensimmäinen pitkä rata oli upea: reitti ylitti pienen viidakkokosken, erivärisiä lintuja ja perhosia tulvi oikealta ja vasemmalta! Lähtö- ja tulolavat oli viritetty paksujen puiden ympärille, ja niissäkin oli turvaköysistö putoamista estämässä. Itse asiassa laivoilla oli enemmän aikaa kiikaroida ja kuvata maisemia, köyden varassa käsi ei riittänyt joka puuhaan.

Yksi etapeista oli sellainen, jossa ei olisi saanut jarruttaa yhtään, koska loppunousu vaati kaiken mahdollisen liike-energian. Vaikka kaikki lupasivat yrittää olla jarruttamatta, jäi puolet porukasta killumaan maan ja taivaan välille muutama metri ennen lavaa - me muiden onnettomien mukana. No, siitähän kurimuksesta selvittiin. - *Mieletön hangover!*

Klo 15.00 oli vuorossa retki tulivuorelle. Samaan retki-kuntaan tuli kaksi argentiinalaismiestä sekä vancouverilainen pariskunta. Ensimmäinen nähtävyyks oli pieni, herkkupalaja kärttävä muurahaiskarhu.

Automatka kesti peräti 1,5 h, vaikka luulimme vuoren juurelle hurautettavan vartissa. Syynä oli kuskimme ja oppaamme **Javierin** innostus etsiä meille lintuharvinaisuuksia joka mutkassa. Ja löytyihän niitä: *Crested Guan*, *Buteo magnirostris*, "mäyräpää", tukaan... Ja sininen haikara joen rannassa. Yksinäinen opossumi livahti sillan alle.

Huimaa vauhtia puusta toiseen vajerien varassa – tämä oli ehkä koko reissun kovin elämys! Helin korkeanpaikankammo lähestulkoon salpasi puheytyyn moneksi tunniksi, mutta sisulla hän selvitti pahimmatkin jännevälit.

Lopulta auto jätettiin metsän reunaan, ja jalkauduttiin sademetsään. Kappaleen matkaa kuljettuamme alkoi kuulua matalaa jyryää... Arenal-vuori se siellä lähetti meille terveisensä jo yli kolmen kilometrin päästä! Viidakkopolkua reunustivat lukuisat merkilliset puut ja pensaat, jotkut ruohot olivat yli neljän metrin korkuisia. Myös orkideoita ja muita ihmeellisiä kukkia kasvoi joka puolella. Puiden rungot ja oksat olivat kauttaaltaan erilaisten päällysvieraskasvien, epifyyttien peitossa. Tällaista rehevyyttä ei ihmisjalka ollut monasti nähnyt.

Kun tulimme kahden kilometrin päähän vuoresta, keskellä polkua jökötti suuri kyltti, jossa seisoi oselotinkokoisin kirjaimin "Zona peligrosa". Ei siis asiaa edemmäs! Opas selitti, että edellinen suuri purkaus tapahtui vuonna 1968, mikä vaati 85 ihmisen hengen.

Maasto muodostui valtavista mustanharmaista lohka-reista, joiden välistä jokunen ruohonkorsi yritti puskea esiin.

- Tässä oli vielä 40 vuotta sitten kukoistava kylä. Se jäi kivien, tuhkan ja laavavirran alle, kertoi opas. Jopa autonkokoiset järkäleet herättivät meissä pientä levottomuutta. Kuulimme, että kymmenen vuotta sitten oli kaksi brittiä saanut oppaan lahjotuksi menemään kielletylle vyöhykkeelle, ilmeisesti parempia kuvia saadaakseen. Kaikki kolme löydettiin kuolleina aamulla.

- Milloin tulee seuraava suuri pamaus? Mitä, jos vuori päättäisi lennättää juuri nyt tällaisia murikoita päällemme?
- JOS suuri purkaus tulisi nyt, meillä olisi aikaa juosta ehkä viisi sekuntia ja lukea puoli avemariaa... sen jälkeen myrkylliset kaasut saavuttaisivat meidät, oli lohdullinen vastaus. - Mutta turha sitä nyt on murehtia. Keskittykää ennemmin ihailemaan tätä pientä purkausta!

Toden totta! Jyminän keskeltä alkoi erottua harmaita laavavirtoja, jotka valuivat pitkin rinnettä alas laaksoon - meitä kohti, mutta siis kahden kilometrin päässä. Lohkareiden pomppimisen huomasi ensin vaaleista "tömähdyksistä", kun ne iskeytyivät vuoren tummanpohjua seinämää vasten. Mitä enemmän ilta pimeni, sitä paremmin alkoivat erottua myös punahekkuiset laavat! Uskomaton näytelmä avautui vähitellen silmiemme eteen: Arenal, koko Väli-Amerikan suurin ja aktiivisin tulivuori alkoi panna - jos ei nyt ihan parastaan toivottavasti - niin toiseksi parastaan!

Luonnonvoimien purkautumista ihailtiin toista tuntia ja mietittiin, miksei esim. Suomessa ole samalla tavoin liikkuvia mannerlaattoja tai riittävän ohuita kohtia maankuoressa sulan massan päällä. Muut säälivät meitä: - Mitä, eikö teillä ole tulivuoria? Eikö edes maanjäristyksiä? Voi raukkoja...

Kaskaiden, sammakoiden ja joidenkin yölintujen äänet alkoivat kuulua. Javier tunnisti mm. tukaanin ja *Great Curassowin* äänet. Oli jo pimeää, kun oli aika sanoa hyvästi kraatereille ja alkaa suunnistaa autoa kohti. Javier jakoi meille kaikille taskulamput, joiden avulla näimme asetella jalkojamme ensin kivien väliin, sitten vähitellen pehmeänkostealle metsäpolulle. Mielikuvitus alkoi tehdä tepposia – yksi jos toinenkin alkoi nähdä kiiluvia silmiä lehvistön joukossa! Javier kertoi nähneensä täällä eilen *oselotin*, mikä tietysti kiihotti mielikuvitustamme entisestään.

Etenimme sademetsän syvyyksissä hanhenmarssia lamppuinemme, noin metrin välein. Olin jonossa toisena, heti Javierin jälkeen, sillä en halunnut missata yhtään eläintä, jotka mahdollisesti pakenisivat edeltämme. Olimme kävelleet pilkkopimeydessä ehkä kymmenisen minuuttia, kun yhtäkkiä huomasin jonkun liikkuvan aivan jalkojeni juuressa!

– Jumalauta, käärme... ja aika vonkale!! hihkaisin muille. Muut tulivat varovasti katsomaan otusta: miehen olkavarren paksuinen, 2-3-metrinen matelija luikerteli hitaasti oikean jalkani vieressä. Puolet ruumiista oli jo ehtinyt lehvistöön, mutta koholla oleva pää oli vielä kääntyneenä jalkaani kohti. Siinä vaiheessa muistan ajatelleeni, että onpa kauniinvärinen... ja eihän kuristajakäärmeet ihmisille mitään tee... vai tekevätkö? Pidemmälle en ajatuksissani päässyt, kun kuulin Javierin matalan kuiskauksen aivan korvani juuresta: – *Don't move... tranquillo! Más despacio backwards... centimeter per centimeter...*

Tämä mato terciopelotti meitä.

Tajusin vaaran vasta, kun mato oli hitaasti kiemurrelut parin metrin päähän. Ensimmäinen huolenaiheeni oli kuitenkin, saiko kukaan valokuvaa! Kanadalainen **Steven** vakuutti saaneensa hienon kuvan – ennen kuin oli ymmärtänyt tilanteen vakavuuden.

*) *Terciopelo* (esp.) tarkoittaa samettia, suomeksi laji on käännetty *keihäskäärmeeksi*. Tämä kyykäärmeiden lahkoon kuuluva laji on vastuussa 98 %:sti kaikista myrkkykäärmeen aiheuttamista kuolemantapauksista Amerikassa. Lisää keihäskäärmeestä oheisessa linkissä (mm. karmaiseva kuva eräästä uhrista). http://en.wikipedia.org/wiki/Bothrops_asper

– *Let's talk about it tomorrow!* hoki hänen vaimonsa **Trinh** ja halusi kiirehtiä autolle.

Javier oli jälkeen päin aivan kalmankalpea ja hikoili ankarasti. Ensinnäkin hän ei halunnut puhua koko tapauksesta sen enempää, mutta kun vaadin saada tietää, mikä laji oli kyseessä, hän vihdoinkin sanoi:

– *Terciopelo... koko Uuden mantereen myrkyllisin ja aggressiivisin käärme... Elämäsi oli hiuskarvoan varassa... ja parin muunkin lähellä seisseen. Se pystyy myös sylkemään myrkkynsä metrien päästä. *)*

– *No... mitä olisit tehnyt, jos se olisi purrut sääreeni?*

– *S-siinä olisi ollut 30 minuuttia aikaa etsiä vastamyrky... kiemurteli Javier.*

– *Kymmenen minuuttia juosten autolle... ja siitä sairaalaan... kuinka kauan?*

– *Ööh... alle tunnissa oltais ehkä ehditty... mutta minä olisin kaivanut puukolla haavan auki ja imenyt... tai jotain...*

Nyt alkoi jo vähän huimata. Seuraavalle viidakkoretelle tulee ehkä pitkälahkeiset. Ja saappaat jalkaan!

Kotimatalla meidät jätettiin kanadalaisten kanssa ökykylpylään, jossa tuliperäisen maan lämpöä hyödyksi käyttäen oli luotu otolliset olosuhteet kuuma-vesiköhlötylle. Lähteet ja altaat baareineen oli suurella rahalla konstruoitu sademetsän keskelle, löytyipä parin palmun takaa oikea saunakin! Huvittuneina luimme sen käyttöohjeita: "*DANGER! Temp. +50°C. Max stay 15 min!*"

pe 22.2. NICARAGUAN JOKISEIKKAILU!

Aamiaisen jälkeen törmättiin kylän pääraitilla vaahteranlehtiyistäviimme ja aloimme keskustella mahdollisuudesta tehdä päiväretki Nicaraguan puolelle – oltiinhan vain parin tunnin ajon päässä rajasta. Erään liikkeen oviaukolla seisoskeli vanha mies, joka puuttui keskustelumme:

– *Haluatte Nicaraguaan? Miksi ihmeessä? No hay nada allí. Ei siellä ole mitään.*

Kuultuaan, että haluaisimme vain pistäytyä, hän tarjoutui viemään meidät rajan yli omalla autollaan: – *Mutta kyllä meidän on mentävä tuohon pari sataa kilometriä lännempänä olevaan rantakaupunkiin, siellä on edes jotain katsomista!*

Emme kuitenkaan halunneet istua autossa yhtään kauempaa kuin oli välttämätöntä, joten valitsimme suoran reitin pohjoiseen, pieneen rajakylään, josta sattumoisin näytti virtaavan kunnon joki toiseen valtion, *Lago de Nicaragua* -järven rannalle.

Sovimme tapaamisen parin tunnin kuluttua tähän paan ovelle ja lähdimme hakemaan matkavarusteita: kiikarit, kamerat, vettä, passit ja VÄHÄN rahaa.

Lähtöhetkellä koimme yllätyksen: minibussikuskina olikin sama Javier, joka eilen oli opastanut meitä vuorella ja viidakossa!

– No, kun setämies on jo vähän vanha näihin hommiin!
Javier oli siis pappuraisen veljenpoika! Niin oli taas pieni Costa Ricakin...

Iloinen matka saattoi siis alkaa. Imimme itseemme Nicaragua-triviaa minkä ehdimme, kun kerran oppaaksi saatiin taas oikea luontomies. Kolmen vartin ajon jälkeen, jossain *Boca Arenalin* paikkeilla Javier pysäytti erään sillan kupeeseen ja kehotti meitä nousemaan autosta. Hän viittasi kaiteen viereen maahan, jossa oli läjäpäin auringossa paistattelevia *iguanaeja!* Rumia kuin mitkä, mutta Heli tahtoi heti kotiinsa yhden.

Jatkoimme vielä noin tunnin verran ajoamme halki punahiekkaisen nummien. Lopulta saavuimme raja-kaupunki *Los Chilesiin*. Rajamuodollisuuksia, maksuja ja selvittämistä... kaikki ihmettelivät, miksi haluamme Nicaraguuan.

Autoa ei voitu viedä rajan yli, joten matkaa piti jatkaa jokea pitkin. Javier sai onneksi puhuttua meille jostain veneen kuskeineen 120 taalalla! Mukavan tuntuinen, kuusissakymmenissä oleva patu lähti kyytimään meitä n. kahdeksanmetrisellä avopuksuttajalla oikealle viidakkojoelle!

Siitä alkoikin sitten kaikkien aikojen jokisafari, josta **Bogart** ja **Hepburnkin** olisivat kateellisia! Jo ensimmäiset sata metriä antoi osviittaa siitä, mitä tuleman piti: haikaroita, kuningaskalastajia, petoja, papukaijoja, liejukanoja, krokotiileja, kilpikonnia joka suunnassa! Pää meni aivan korkkiruuville, kun piti katsoa joka suuntaan yhtäaikaan! Kuvaamisesta ei meinannut tulla mitään, kun aina joku huusi taas: – *Watch out! There...*

Kuski hidasti vauhtia aina, kun kohdalle sattui riittävän kiinnostavia otuksia. Ohitimme jättiläispuita, joiden oksat kaartuivat joen ylle molemmin puolin – joskus lähes koskettaen toisiaan. Kaatuneet rungot muodostivat hyviä piilopaikkoja matelijoille, kilpikonnille – ja pienille lepakoillekin, kuten saimme eräässä kohdassa huomata! Lähes jokaisen rantapuun oksilla päivistä haikara (laskimme 9 lajia), kuningaskalastaja (3) tai petolintu (5).

Puolisen tuntia matkaa taitettuamme vauhtia hiljennettiin, koska viidakon uumenista ilmestyi rannalle yhtäkkiä kaksi maastopukuista sotilasta rynnäkkökiväärit olalla!

***) Nicaragua on tullut suomalaisille tunnetuksi lähinnä sotautistensa ja vallankaappausyritysten takia. Vuonna 1979 *sandinistit* ja USA:n tukemat *contrat* päättivät monivuotisen vihanpitonsa jonkinlaiseen välirauhaan, mutta kunnollista olojen vakauttamista ei vielä ole saatu aikaan.

Krokotiilipentu!

– Raja! Passit ja kulkuluvat esiin! käski kuskimme.

Kerroin herroille, että ”Nicaragua on yksi kauneimmista koskaan selvin päin näkemistäni maista”, mikä taisi jouduttaa muodollisuuksia. Toinen rajamiehistä naurahti ja viittasi meitä jatkamaan matkaamme.

Hetikohta Nicaraguan puolelle tultuamme näimme puiden oksilla ensimmäiset apinat!

– *Mölyapinoita!* selitti opas.

Äänekkäitä ja leikkisiä veikkoja. Tämähän vaikuttaa mainettaan mukavammalta maalta! **)

Vielä puoli tuntia kuljettuamme vesiväylä alkoi yhtäkkiä laajentua edessämme. Lokkeja, merimetsoja ja tiiroja ilmestyi päällemme kuin tyhjästä – tulimme Nicaragua-järvelle!

Vastarannalla näkyi *San Carlos*, pieni kalastajakylän tapainen, jonka laituriin kiinnittäydyimme. Koska meillä ei ollut esittää minkäänlaista osoitetta tai muuta kohdetta tässä maassa, saimme tyytyä tunnin mittaiseen erikoisoleskelulupaun, muussa tapauksessa olisi pitänyt maksaa tuntuvia summia – vissiin nicaragualaisten tullimiesten eläkerahastoon. Lupasimme palata tunnin kuluttua, kunhan vain löytäisimme jotain syötävää jostain. Pieni poika lähti opastamaan meitä parinsadan metrin päässä olevaan ruokapaikkaan.

Rantaslummista löytyi tosi viihtyisä ravintola erään hökkelin toisesta kerroksesta. Tilasimme jotain järvestä vastapyydettyä kalaa. Se taisi olla siinä mielessä virheliike, että annoksia saatiin odotella lähes kolme varttia. Tytöt alkoivat jo hermostua, ettemme ehdi takaisin raja-asemalle määrääjassa. Päätimme juosta Stevenin kanssa anomaan lisääaikaa. Virkamiespanjani riitti nipin napin siihen, että välttimme karun sandinistisellin ja saimme peräti 20 minuuttia lisää oleskeluaikaa: – *Ustedes tienen que comer tranquilo!*

Palattiin siis pöydän ääreen, jossa hyvin hämmästyneen näköiset tarjoilijat olivat juuri siivoamassa lautasiamme pois. Loppu hyvin, kaikki hyvin: kalat tuotiin pöytään, ja ne olivat erinomaisen makuisia. Lajia emme ehtineet tunnistaa, mutta väliäkö hällä...

Paluumatkalla oli joen eläimistöissä tapahtunut selvä muutos: nyt olivat apinat hereillä ja matelijat poistuneet päivää paistattelemaasta. Pieniä kädellisiä roikkui lähes joka toisessa puussa, nyt nähtiin valkokurkkui-nen lajikin! Ihmismuksia hyppi oksilta ja töyräältä veteen ihan kuin *Saariston lapsissa*. Jotkut meloivat yhdestä puusta koverretuilla ruuhilla. Eivät tuntuneet juuri pelkäävän samassa ammeessa kylpeviä krokotiileja! Kaikki vastasivat vilkutuksiimme iloisen näköisinä. Ilmeisen onnellista kansaa.

– Hmmm... keltakurkkufrankoliini puuttuu vielä!

Javier oli meitä vastassa laiturilla. Paluumatkalla oli aikaa kysellä vähän kanadalaisten elämästä. Steven kertoi olevansa tarjoilija ja Trinh jonkinlainen konttoristi. Saksalaisten huumorintajua pilkattiin yhdessä.

Ilta pimeni nopeasti.

1a 23.2. MENNÄÄN PANAMAAN!

Kun panamalaisen Copa Airlinesin kone nousi ilmaan, kaivettiin opaskirjat esiin ja alettiin ahmia Panama-tietoutta. Nimi *Balboa* tuntui putkahtavan esiin joka sivulla: maan rahayksikkö oli *balboa*, yleisin olutmerkki *Balboa* ja **Sir Vasco Núñez de Balboan** patsas näytti komistavan pääkaupunkin rantabulevardia. Tämä espanjalainen konkvistadori pääsi aikakirjoihin "löytämällä" Tyynen meren 25.9. 1513!

Perillä Panamántentillä oltaisiin haluttu lentää saman tien sohvipaikkaamme *Bocas del Toroon*, mutta seuraava kone siihen suuntaan lähtisi vasta aamulla. Ei siis auttanut muu kuin etsiä yösiija kaupungista. Kun ajelimme taksilla cityyn, tajusimme Panamántenttä olevan uudenaikainen metropoli korkeine pilvenpiirtäjäineen, moottoriteineen ja autoineen.

su 24.2. PIKKUSAAREN EPÄLUULOISET ZAMBOT

Aeroperlas-yhtiön pieni 30-paikkainen "lättäkytkipotkurikone" potkaisi meidät tunnissa Karibianmeren salaperäiseen saaristoon! Sää oli pilvetön, joten saimme ihailla kuuluisaa kanavaa lintuperspektiivistä.

Bocas del Toron kenttä oli pääsaarella *Isla Colónilla*. Sieltä otimme venekyydin hieman pienemmälle *Bastimentosin* saarelle, jossa sohvaemäntämme **Leigh** majalle. Venekuski, perunanenäinen musta mies, esittäytyi **Zingoksi**. Hän suositteli meille saaren pohjoisniemen kärjessä vapaana olevaa "paritalon puolikasta". Hintakin oli kohtuullinen, 50 taalaa yöltä. No, kyseessä olikin sitten kaatumispisteessä oleva röttelö -

Bastimentosin saari näytti kutsuvalta lentokoneen ikkunasta nähtynä. Meidän mökkimme löytyi tyrskisyisän niemen kärjestä.

ja tämäkin ilmainen mairittelee koko matkan kaameinta nukkumapaikkaa: mm. gekkoja sai lapioida sängyistä urakalla, että mahtui joukkoon...

Kylä koostui lähinnä tolpile pystytetyistä "venevejamaisista" asumuksista, joissa majaili rastahenkisiä, jamaikalaistyyppejä rentoja tummahipiäperheitä. Asukkaista suuri osa oli *zamboja* - noita inkkareiden ja neekereiden jälkimaininkeja. Moni piti kahvilan-tapaista, joista sai halvalla pikkupurtavaakin.

Kyselimme Leighin perään, mutta kukaan ei ollut ikinä kuullutkaan "gringo-perheestä, jolla on vielä 3-vuotias tyttökin". Leigh ei ollut antanut puhelinnumeroaan, ja koska sähköt olivat poikki koko saarelta, ei ainoastaan internet-kahvilastakaan ollut nyt iloa.

Sähköjen palautumista odotellessa tarkkailtiin luontoa. Panamassa on peräti 900 eri lintulajia! Niistä näytetty ensimmäisenä *fregattilintu*. Myös lokkeja, räyskiä, pitkäpyrstöjä ja korppikotkia liiteli taivaalla!

Iltapäivällä teimme 1,2 km pitkän kävelyn läpi saaren autiolla *Wizard Beachille*. Matkalla kuivan viidakon läpi oli paljon kauniita perhosia, lehdenleikkaajamuurahaisia ja pieniä polttiaisiakin. Puut olivat jättiläiskokoisia, ja taas niitä peitti runsas epifyyttikasvusto. Itse ranta oli tyly: valtaviin aaltojen vuoksi uimista ei voinut ajatellakaan.

Kun sähköt lopulta palasivat, syöksyimme samantien nettihosteliin. Tunnin jonottelun jälkeen selvisi että etsitty Leigh Shulman perheineen asuikin naapurisaarella, *Carenerolla*!! Sinne siis huomenna.

ma 25.2. KOLMAS "SOHVA": LEIGHIN LAITURITALO!

Zingo veneineen tuli kuin tilauksesta ja kyyditsi meidät noin kilometrin levyisen salmen yli *Carenerolle*. Mutta kukaan ei täälläkään tuntunut tietävän mitään amerikkalaisista. Ei edes *Doña Mara* -nimisen ravintolan omistaja. Ei auttanut muu kuin jatkaa etsintää. Alkoi jo vähän sataakin. Syötiin banaaneja ja laulettiin mielenkohotuslaulua:

- *Panamas pannaan panana naamaan, gissauweea...*

Lopulta erään talon emäntä tuumiskeli, että tässä heidän naapurissaan asuu kyllä jotain vähän sen tapaista väkeä... No, sieltähän Leigh ja miehensä **Noah** sitten löytyivät! Iloista ensinäkemisen riemua! Kuultiin, että nelikympinen pariskunta oli vuokrannut täältä talon vasta kolme viikkoa sitten. Nykkiläinen kiire oli alkanut käydä hermoille, ja nyt olisi edessä kertakaikkinen elämäntyylin vaihdos.

Turkoosinkirkkaan veden läpi erottui mm. meritähtiä ja nokkahaukia! Naapurilaiturilla nökötti saaren ainoa bensa-asema. Shulmanien vuokratalo oli vasta seitse-

män vuotta vanha, joten se erottui edukseen naapurustosta, jonka rakennelmat olivat jo joutuneet kestämään rankkaa merielämää pidempään.

Mittailimme rantapolkua tuntikausia ja tutustuimme saaren rauhalliseen elämään. Aloimme mm. tajuta, mitä ovat matkaoppaissaakin mainitut santakärpäset! Mieleton kutina säärissä ja nilkoissa kertoi niiden olemassaolosta, mutta silmä ei tahtonut erottaa mitään! Nuppineulan terävän pään kokoiset otukset saivat kuitenkin aikaan enemmän riesaa kuin mikään muu koko matkalla - ehkä sitä yhtä lentokenttävirkaillijaa lukuunottamatta. Mutta hieno sateenkaari ja horisontissa siintävä eilinen kotisaaremme lievittivät tuskaa.

Uuteen "kotiin" palattuamme tavattiin **Lila**, 3-vuotias tyttönassikka, joka ujosteli aluksi, mutta rohkaistui sitten aivan uskomattomaksi pakkaukseksi: "*I don't think so!*" "*Don't worry!*" ja muut amerikanenglannin kliiset tulivat pian tutuiksi!

Sohvasurffaajaksi Leighillä oli kyllä surkeat nukkumafasiliteetit vieraille: Ilkka nukkui lopulta lattialla kolmen sentin patjalla ja Heli omassa riippumatossaan - vaatteita tyynyliinan sisään pakattuna. Mutta kyllä oli suloista kuunnella veden lipatusta lattian alla!

Aamuyöstä tuli asiaa naapurin kukolle, joka ilmoitti päivän alkavaksi joskus puoli viideltä! Ja siitä sitten myös varmuuden vuoksi joka minuutin välein parin tunnin ajan!! Teki mieli aamiaiseksi kukkoa, viinissä tai ilman...

ti 26.2.

Lila opetti meille laiturilla scuba-divingin saloja:
 – *Don't worry, you can easily breathe there with a breathing machine, you know...*

Koska saariston kuuluisat sammakot olivat vielä näkemättä, hyppäsimme taksiveneeseen ja hurautimme Bastimentosin itärannalle *Red Frog Beachille*. Matkalla nähtiin paljon mangrove-pensaiden valtaamaa rantaa. Kävelimme pitkospuupolkua saaren sisäosiin ja yritimme tähyillä pieniä kirkkaanvärisiä räpyläniekkoja. Ensimmäisinä kirjattiin kuitenkin lammen rannalla päivystänyt sininen haikara sekä matkan ensimmäinen kolibri (*Amazidia tzakatl*). Seuraavaksi selvisi "aivastajalinnun" henkilöllisyys: *Psaracolius montezuma*, keltapyrstöinen variksenkokoinen otus.

Sammakoita ei tahtonut millään löytyä. Uimarannalta löytyi yksinäinen *Jesus-lisko*. Nimensä tämä nopea ötökkä on saanut kyvystään juosta vetten päällä.

Paluumatkalla vastaan tuli nuorimies, jonka oli onnistunut pyydystää kolme sammakkoa banaaninlehden palaselle!

– *Noinko helkutin pieniä ne ovatkin?!*

Heli piti kädessään yhtä maailman vaarallisimmista eläimistä
 – onnekseen lehden päällä!

Sakuilla oli mittaa runsaan sentin verran, kaksi oli kirkkaanpunaisia ja mustatäpläisiä, kolmas oranssi (Vasta Suomessa nähtiin TV-dokumentti maailman myrkyllisimmistä eläimistä: nämä sammakot jättävät kirkkaasti taakseen mm. *kobran* ja *mustamamban*).

Paluukyytimme tuli sovittuun aikaan. Heitimme jäähy-

väiset Leighille ja suunnistimme Noahin kanssa pääsaarelle, koska oli Lilan koulustahakuaika. Lentokenttä oli keskellä kylää, parin minuutin kävelymatkan päässä. Tuttu lättäkylkikone vei meidät takaisin Panama Cityyn. Majoitauduttiin *Roma Plazaan* ja hyräiltiin **Junnu Vainion** laulua "*Minä olen Panaman konsuli Piirto pienessä sievässä...*"

ke 27.2. KANA VAN KAUTTA VENEZUELAAN – CARACASIN "ROSMOJEN" ARMOILLE!

Kävely-yritys *Mirafloresin* sululle kuivui kokoon: matka oli paljon pidempi kuin olimme kuvitelleet. Toinen voimasanatuokio vietettiin, kun taksilla vihdoin päästiin perille: kanava avataankin yleisölle vasta yhdeksältä! Oli siis kulutettava tunti jollain hauskalla tavalla. Onneksi ihan läheltä löytyi pieni metsäpolku, jonka päässä oli hieno lintujentarkkailuaukio! Siinäpä vierähtikin aika sananmukaisesti kuin siivillä: parikymmentä lajia kävi näyttäytymässä, mm. *isohaara-haukka*, kotkia, *Euphonia luteicapilla*, pieni tervapääskey, leppälintu...

Kun oikaistiin takaisin nurmikon poikki, mustaihoinen kanavanvartija huusi jo kaukaa:

– *Good heavens! WHERE have you been?!! There are millions of SNAKES in the bushes!!*

Jaa jaa... poika ei tainnut arvata, että käärmeikiintiömme oli jo täysi. Onneksi kello oli jo yhdeksän, ja pääsimme ihailemaan Panaman kanavaa!

Kun kyselimme taksikuskeilta, ovatko asiat nyt paremmin kuin jenkkien aikana, jakautuivat mielipiteet kahtia. Toisten mielestä on helpompaa hoitaa asioita, kun saa itse päättää kaikesta, mutta ennen oli luonnollisesti enemmän rahaa.

Nykyään kippoja lipuu kanavan läpi n. 15 000 kpl

vuodessa. Aikaa ja rahaa säästyy: kanavan läpi kulkeminen kestää kahdeksan tuntia, kun taas *Kap Hornin* kautta seilaamiseen tuhraantuusi kaksi viikkoa! Suurten alusten kanavamaksu on n. 60 000 euroa – Etelä-Amerikan kiertäminen maksaisi kymmenen kertaa enemmän! Panaman kanava on ainoa paikka meriliikenteessä, jossa kaikkien laivojen kapteenit luovuttavat päällikkyyden vastaavalle luotsille.

Kanavan Atlantin-puoleinen satamakaupunki on nimetty Kolumbuksen mukaan *Colóniksi*, josta matkakirjamme vuodattaa ylisanoja: *Colón on ruma ja kerrassaan vastenmielinen kaupunki, jossa liikkumista ei suositella päivänvalossakaan.*

Itä-Panaman *Darien*-viidakkoa olisi myös joskus ajan kanssa kiva samoilla. Seudun sanotaan olevan niin läpitunkematonta, ettei siellä ole edes kärrypolkuja. Kolumbian-vastainen raja on täysin suljettu, eivätkä nämä maat muutenkaan juuri pidä yhteyttä toistensa kanssa. Kolumbia ei ole vielä kukaan antanut USA:lle anteeksi Panaman puoliväkivaltaista irrotusoperaatiota siitä 1900-luvun alussa, kun kanavaa alettiin rakentaa.

Katselimme ylätasanteelta laivojen hinaamista sulun läpi sekä silmäilimme läpi kanavasta kertovan museon ja lyhytelokuvan. Sitten taksilla pikavauhtia hotellille, kamat kasaan ja kentälle. Tutun Copa Airlinesin väreissä heitimme hyvästit Väli-Amerikalle. Koneen ikkunasta pääsimme kohta ihaillemaan Etelä-Amerikan vuoristoista pohjoisrannikkoa sekä valtavia sini-levälauttoja, joiden rinnalla oma Itämeremme muistui mieleen puhtaana kuin eilinen mannapuuro.

Parisen tuntia lennettyämme, Venezuelan pääkaupunkia *Caracas*ä lähestyttäessä kiinnittivät huomiotamme laajat slummialueet sekä keskustan tornit.

Simon Bolívarin lentokentälle laskeuduttaessa saimme kokea sellaisenkin ihmeen, että kelloja piti siirtää puoli tuntia eteenpäin! Olimme rinkkoinemme juuri päässeet ulos tullista, kun kimppuumme iski ylen innokas virkailijantapainen, joka suurin piirtein kädestä repimällä vei meidät rahanvaihtoluukulle ja käski vaihtamaan 200 USD *bolivareiksi!*

– *Täh? Miksi juuri 200? Mitäs miehiä sitä oikein ollaan...?*

Tyyppi selitti vimmatusti, että lentokenttäveroa varten tarvitaan satanen ja toinen satanen ”varmaan muuta oleskelua varten”. Ei oikein tykätty siitä, että joku ventovieras alkaa tällä tavoin päämääröidä rahojamme, joten hankkiuduttiin pojasta eroon. Valuuttatiskin naiselta saimme kuitenkin läjän Venezuela-esityksiä sekä apua hotellin etsinnässä. Puoli tuntia tyttö teki töitä, mutta kaikki hotellit tuntuivat olevan täynnä. Lopuksi hän vain levitteli käsiään, jolloin jo hieman ääntä korrottamalla ihmettelimme, miten miljoonakaupungin kaikki hotellit muka voivat olla täynnä.

– *No, täytynee sitten koettaa vielä downtownista, huokaisi tyyppi ja pyöritti uuden numeron. Heti tärppäsi! Tajusimme vasta siinä vaiheessa, ettei tytölle ollut tullut mieleenkään päästää meitä keskustaan tapettaviksi, mutta kun ei muukaan auttanut, niin pakkohan se oli!*

Retkeilymajan tapainen *Backpackers' Hostel* sopi tarkoituksiimme erinomaisesti. Itse huone oli tosin aika ankea – valkoiseksi kalkittu luukku, ainoana huonekaluna sänky ja kaksi yöpöytää. Ulos kaupungille lähdettäessä vuokratäti kauhisteli Helin korvakoruja ja kaulaketjuja:

MEKSIKOLAINEN KUUTAMOYÖ

(KENNEDY MEL. "SOUTH OF THE BORDER" / SAN. ILKKA AALTONEN -88)

KOHTALO KERRAN MUN MEXICOOON TOI.
SIELL' KOHTASIN NEIDON SULOISEN KUIN ITSE AAMUNKOI.
TEQUILA EI MAISTU, EN NUKKUA VOI.
KOHTALO KERRAN MUN MEXICOOON TOI.
NIIN KUVANKAUNIIT OLI SILMÄNSÄ, OI,
KUN KUUDANYÖSSÄ KATSEEN HELLIMMÄN HÄN MULLE SOI.
VAIN YKSI SUUKKO NIIN HURMATA VOI.
KOHTALO KERRAN MUN MEXICOOON TOI.
AI-AI-AI-...

- Muicu!

- Piraija!

*) Espoon kaupungin tilaamaan *Taicawarvas*-näytelmään piti kirjoittaa uusi kohtaus: inkvisitiotuomari epäilee rikki menneen krusifiksin tehoa, mutta syyttäjä kertoo paikkaneensa sen jeesusteipillä!

Surffauksen kustannukset (eur / hlö):

Lentoliput kenttäveroineen yht. 1 670,-
Majoitus (8 hotelliyötä) yht. 120,-
Vuokra-auto Guatemala (2 pv), yht. 150,-
Bussit ja metrot Meksiko 20,- Guatemala 15,-
Costa Rica 20,- yht. 55,-
Taksit Suomi 2, kohdemaat 11, yht. 150,-
Venekyydit Costa Rica 1, Panama 7, yht. 35,-
Retket *Canopy Tour* 60,- *Vulcan Tour* 30,- yht. 90,-
Pääsymaksut *Teotihuacán* 10,- *Panaman kanava* 5,- yht. 15,-
Rajamuodollisuudet Nicaragua 10,- yht. 10,-
Ruoka ja juoma yht. 240,-
Lääkkeet ja rokotukset (keltakuume 30,-
Heliopar-malarialääke 20,-) yht. 50,-
Matkamuistot yht. 50,-
Tuliaiset perheisiin yht. 20,-

YHTEENSÄ 2 655,-

Tulot: HS-artikkeli 500,-